

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΛΛΑΣΣΩΝΟΣ

Κυριακή 1 Φεβρουαρίου 2026 - Αρχή Τριωδίου

Τελώνου καί Φαρισαίου (Λκ. ιη' 10-14)

Μέσα σέ όλες τίς παραβολές πού εἶπε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, εἶπε καί τήν γνωστή, στούς περισσότερους, παραβολή τοῦ Τελώνου καί τοῦ Φαρισαίου. Σ' αὐτήν τήν παραβολή ὁ Χριστός, μέ ἀπλά λόγια, μᾶς διδάσκει καί μᾶς λέει γιά τήν ὑπερηφάνεια καί τήν ταπεινοφροσύνη, μά καί γιά τό πῶς νά προσευχόμαστε, ὥστε ἡ προσευχή μας νά εἶναι εὐπρόσδεκτη ἀπό τόν Θεό. Καί γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία μας, ἐπειδή ἀπό σήμερα ἀρχίζει τό Τριώδιο, πού εἶναι μέχρι καί τό Πάσχα περίοδος ἐντονώτερης προσευχῆς καί πνευματικῆς ἐπαγρύπνησης, τοποθετεῖ τήν ἀνάγνωση αὐτῆς τῆς περικοπῆς.

Τήν παραβολή αὐτή ὁ Ἰησοῦς Χριστός τήν εἶπε πρώτα γιά νά καταδικάσει τήν ὑπερηφάνεια. Εἶχε νά κάνει μέ τήν μερίδα τῶν Φαρισαίων, πού ἦταν ἄνθρωποι γεμάτοι ἐγωϊσμό καί ἔπαρση. Πίστευαν γιά τόν ἑαυτό τους, ὅτι ἦταν οἱ μόνοι δίκαιοι καί ἅγιοι, περιφρονοῦσαν ὅλους τούς ἄλλους ἀνθρώπους καί τούς ἔβλεπαν ὅλους γιά ἁμαρτωλούς. Τέτοιοι Φαρισαῖοι βέβαια δέν ἦταν μόνο τότε, ἀλλά ὑπάρχουν πάντα ἀνάμεσά μας, σέ ὅλους τούς χώρους, γεμάτοι ὑποκρισία καί ὑπερηφάνεια. Εἶναι σίγουροι γιά τήν ἀγιότητά τους, ἔχουν μεγάλη ἰδέα γιά τόν ἑαυτό τους, θέλουν ὅλος ὁ κόσμος νά ἀσχολεῖται μαζί τους καί νά τούς κολακεύουν, ἀλλά αὐτοί βλέπουν ὅλους τούς ἄλλους συνανθρώπους ἁμαρτωλούς. Γιατί, δυστυχῶς, αὐτή εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια. Τυφλώνει τούς ἀνθρώπους, τούς ξεσηκώνει τά μυαλά καί τούς κάνει νά βλέπουν τόν ἑαυτό τους ἐκεῖνον πού δέν εἶναι. Ἔχουμε τήν γνώμη πολλές φορές, ὅτι μόνον ἐμεῖς ἐφαρμόζουμε πιστά τόν νόμο τοῦ Θεοῦ, πῶς εἴμαστε δίκαιοι, ἀλάνθαστοι, πῶς μπορούμε νά ἐλέγχουμε ὅλον τόν κόσμο χωρίς οἱ ἄλλοι νά βροῦν ἕνα ψεγάδι σέ μᾶς. Ἐπιβεβαιώνεται ἔτσι αὐτό πού λέει ὁ Χριστός, σέ ἕνα ἄλλο σημεῖο τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι βλέπουμε τό σκουπιδάκι στό μάτι τοῦ συνανθρώπου μας, ἀγνοώντας τό δοκάρι, πού βρίσκεται στό δικό μας μάτι.

Ἡ παραβολή, ἐπίσης, εἰπώθηκε νά μᾶς πεί καί γιά τήν ὑπερηφάνεια πού ἔχουμε πολλοί, ὄχι πιά ἀπέναντι στούς

άνθρώπους, αλλά απέναντι στον Θεό, και μάλιστα την ώρα της προσευχής. Αρχίζουμε μπροστά στον Θεό να παινευόμαστε για τα καλά μας έργα και δικαιώνουμε μόνοι μας τον εαυτό μας. Δεν πάμε να ζητήσουμε από τον Θεό, αλλά μέ την συμπεριφορά μας, είναι σαν να θέλουμε να δώσουμε εμείς στον Θεό και μάλιστα να περιμένουμε να μᾶς πει και «εὐχαριστῶ», για την ἀρετή, τα χαρίσματα και την ἀγιωσύνη μας. Αὐτή ὅμως ἡ προσευχή δεν γίνεται εὐπρόσδεκτη ἀπό τον Θεό. Οφείλουμε και κατά την διάρκεια της προσευχής μας να ἔχουμε ταπεινοφροσύνη.

Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἀπό τις πρώτες ἀρετές τοῦ χριστιανοῦ και πάνω σ' αὐτήν οἰκοδομοῦνται και ὅλες οἱ ἄλλες ἀρετές. Νά ἔχουμε δηλαδή την σωστή γνώση τοῦ εαυτοῦ μας. Νά ξέρουμε τί εἶμαστε και τί δεν εἶμαστε. Ὅταν τό γνωρίζουμε αὐτό και τό κατανοοῦμε καλά, τότε θά ἔχουμε και την σωστή γνώμη για τον εαυτό μας. Ἡ ταπεινοφροσύνη, δεν περιορίζεται στην ταπεινολογία, να μιλάμε δηλαδή και να δείχνουμε μέ τά λόγια μας τον ταπεινό ἄνθρωπο, μέσα μας ὅμως να εἶμαστε γεμάτοι κομπασμό και ὑπερηφάνεια, τον ὁποῖο ἐκδηλώνουμε ὅταν τύχει καμιά φορά και θίξουν τον ἐγωῖσμό μας. Ἀληθινή ταπεινοφροσύνη εἶναι αὐτή πού βλέπουμε σήμερα στό πρόσωπο τοῦ Τελώνη, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνο τά μάτια του δεν τολμᾶ να σηκώσει στον οὐρανό, αλλά δεν εἶχε να πει κάτι περισσότερο ἀπό τό «ὁ Θεός ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ». Ὁ ταπεινός, δεν δικαιώνει τον εαυτό του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, μά τον καταδικάζει και ζητάει ἀπό τον Θεό, ὄχι να τον ἀμείψει για τις ἀρετές του, αλλά να τον λυπηθεῖ για τις ἁμαρτίες του. Βασικά στοιχεῖα στην προσευχή του εἶναι ἡ συντριβή και ἡ μετάνοια. Χωρίς αὐτά, ἡ προσευχή χάνει τό πραγματικό της νόημα, πού δεν εἶναι ἄλλο, ἀπό τό πλησίασμα τοῦ μικροῦ και ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου στον Θεό.

Σέ μία κατ' ἐξοχήν περίοδο πνευματικῆς προετοιμασίας, ὅπως εἶναι αὐτή τοῦ Τριωδίου, πού ἀρχίζει ἀπό σήμερα, εἶναι ιδιαίτερα σημαντικό, τό περιεχόμενο της προσευχής μας να συνοδεύεται ἀπό ταπεινό φρόνημα. Ὁ τελώνης της σημερινῆς παραβολῆς, μᾶς προσφέρει ἕνα ἀπό τά πιό ὑπέροχα ὑποδείγματα ἀληθινῆς και θεάρεστης προσευχῆς, πού μπορούμε να ἀξιοποιήσουμε κατά την περίοδο τοῦ Τριωδίου, ὀδηγώντας μας στά μεγάλα γεγονότα της πίστεώς μας, τά Πάθη και την ζωηφόρο Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου.

Ἀμήν.